

UŽI SI SLOVENSKO – ZVYKY A TRADÍCIE
VIANOČNÉ TRADÍCIE – VIANOČNÉ JEDLÁ
(pracovný list)

PRED POČÚVANÍM

1. Čo jedia Slováci na Vianoce? Priradiť k obrázkom názvy jedál. Slová vyberaj z ponuky, nie všetky sa hodia.

PREDJEDLÁ

med – cibuľa – oblátky – makové opekance¹ – cesnak

POLIEVKY

kapustnica – boršč – kurací vývar – hubová polievka² – vajíčková polievka

HLAVNÉ JEDLÁ

zemiakový šalát s rybou – vyprážaný rezeň – kapor – šošovicový prívarok – kurča

¹ Vo východoslovenskom dialekte: bobaľky.

² Na východnom Slovensku: máčanka.

DEZERTY

vanilkové rožky – medovníky – jablkový koláč – linecké koláče – makový závin

NÁPOJE

vaječný likér – vianočný punč – slivovica – medovina – varené víno

PRI POČÚVANÍ

Video (01:22 min.): [Televízia Mediálka – Anketka – Pýtame sa obyvateľov](#)

1. Pozri si video a počas počúvania doplň chýbajúce slová. Ide o obľúbené vianočné jedlá Prešovčanov.

Redaktorka: Obyvateľov Prešova sme sa dnes v uliciach pýtali, aké vianočné tradície dodržiavajú a aké je ich obľúbené vianočné jedlo.

Respondentka 1: Zemiakový a) _____.

Respondentka 2: Kapustnica.

Respondent 3: Asi hubová b) _____.

Respondentka 4: Kapustnica, c) _____, ale všetky tri druhy. To znamená makové, kapustové, tvarohové a potom máme šalát a d) _____.

Respondentka 5: Asi kapustnica.

Respondentka 6: Kapustnica.

Respondentka 7: Zemiaky, e) _____, ryba a tak všetko. A domáce víno.

Respondent 8: f) _____, čo iné.

Respondent 9: Bobaľky naše zlaté, to len raz za rok. Kapustnica, g) _____, lebo s kaprom sa určite nechcem baviť.

Respondentka 2: Dávame šupiny z kapra pod obrus.

Respondent 3: Ta tak tradične chodíme do kostola.

Respondent 8: Ta v náboženskom založení sú u nás tradície, vám poviem otvorene. Z pohľadu toho, lebo začína večerou, modlitbou, no a tak to ide. Potom také ukľudnenie, porozprávanie a ideme spať.

Respondentka 5: Vždy ozdobujeme stromček v deň Vianoc.

Respondentka 7: Oco pripravuje h) _____ pre nás. Tak to je naša hlavná tradícia asi torta.

Redaktorka: Sára Molitorisová, Televízia Mediálka

PO POČÚVANÍ

1. Vyznač pravdivosť tvrdení.

- a) Obľúbeným jedlom Prešovčanov sú bobaľky.
- b) Nábožensky založení Prešovčania začínajú večerou modlitbou.
- c) Respondenti najradšej pripravujú na Vianoce kapra.
- d) Vianočnou tradíciou je aj ozdobovanie stromčeka.
- e) Súčasťou vianočného menu je hubová polievka alebo kapustnica.

2. Čo môžeš urobiť s jedlom? Spoj slová podľa významu.

1. vypražiť	a) kurča
2. uvariť	b) rybu/kapra, rezeň
3. upiecť	c) kapustnicu
4. pripraviť	d) medovníky, stromček
5. ozdobiť	e) zemiakový šalát

3. Zaraď slovné spojenia do kategórií.

1. linecké koláče, medovníky, vanilkové rožky	a) vianočné ozdoby
2. vianočné gule, vianočná reťaz, vianočná hviezda	b) vianočné koledy
3. oblátky s medom, bobaľky, kapustnica, šalát s rybou	c) vianočné pečivo
4. Tichá noc, Búvaj dieťa krásne, Narodil sa Kristus Pán	d) vianočné menu

4. Čo vieš o slovenských Vianociach? Dopln do viet správne odpovede.

- V centre mesta sa každé Vianoce _____.
a) konajú vianočné trhy b) koná vianočný večierok
- Tradičné vianočné menu sa nazýva _____.
a) štedrý obed b) štedrá večera
- Jeden zo slovenských zvykov je dať šupinu z kapra pod obrus, aby mala rodina v novom roku _____.
a) veľa peňazí b) veľa zdravia
- Pri sviatočnom stole sa ako predjedlo podávajú oblátky s cesnakom a medom, aby bola rodina celý rok _____.
a) bohatá b) zdravá

5. Na stole nesmie chýbať jablčko, ktoré sa prekrojí na polovicu. Ak sa po prekrojení z jadrovníka vytvorí hviezda, znamená to _____.

- a) šťastie a zdravie b) bohatstvo

5. Napíš, čo počuješ. [VIANOČNÉ JEDLÁ – SLOVENČINA V POHODE](#)

- a) _____
b) _____
c) _____
d) _____
e) _____
f) _____
g) _____
h) _____

6. Alexandra sa rozhodla uvariť tradičnú vianočnú kapustnicu podľa receptu, ale recept trochu poplietla. Zoraď jednotlivé časti v jej postupe podľa poradia.

- a) Nakoniec kapustnicu zahustíme múkou a postrúhaným zemiakom.
b) Potom do hrnca pridáme zmäknuté huby a opraženú cibuľku na oleji.
c) Do väčšieho hrnca dáme variť pokrújanú kyslú kapustu s bobkovým listom.
d) Najprv si namočíme huby vo vode a počkáme, kým nezmäknú.
e) Kyslú kapustu pokrájame na menšie kúsky.
f) Neskôr do polievky pridáme údené mäso a domácu klobásu.
g) Dochutíme soľou, čiernym korením a červenou paprikou.
h) Polievku necháme krátko prevrieť a môžeme podávať. Dobrú chuť!
i) Kapustnicu varíme pod pokrievkou približne dve hodiny, aby sa všetky chute prepojili.

Blížia sa vianočné sviatky

Anketka – Pýtame sa obyvateľov

Redaktorka: Obyvateľov Prešova sme sa dnes v uliciach pýtali, aké vianočné tradície dodržiavajú a aké je ich obľúbené vianočné jedlo.

Respondentka 1: Zemiakový šalát.

Respondentka 2: Kapustnica.

Respondent 3: Asi hubová máčanka.

Respondentka 4: Kapustnica, **bobaľky**, ale všetky tri druhy. To znamená makové, kapustové, tvarohové a potom máme šalát a rybu.

Respondentka 5: Asi kapustnica.

Respondentka 6: Kapustnica.

Respondentka 7: Zemiaky, **kurča**, ryba a tak všetko. A domáce víno.

Respondent 8: Rezeň, čo iné.

Respondent 9: Bobaľky naše zlaté, to len raz za rok. Kapustnica, **filé**, lebo s kaprom sa určite nechcem baviť.

Respondentka 2: Dávame **šupiny** z kapra pod obrus.

Respondent 3: Ta tak tradične chodíme do kostola.

Respondent 8: Ta v náboženskom založení sú u nás tradície, vám poviem otvorene. Z pohľadu toho začína večerou, modlitbou, no a tak to ide. Potom také ukludnenie, porozprávanie a ideme spať.

Respondentka 5: Vždy **ozdobujeme** stromček v deň Vianoc.

Respondentka 7: Oco pripravuje tortu pre nás. Tak to je naša hlavná tradícia asi torta.

Redaktorka: Sára Molitorisová, Televízia Mediálka.

Autorka videa: TV Mediálka, Sára Molitorisová

Dátum vzniku: 25. 11. 2023

Slovníček:

1. **kapustnica** – polievka z kyslej kapusty, húb a údeného mäsa, tradičná na Vianoce
2. **hubová máčanka** – hustá polievka z húb, tradičná na Vianoce, hlavne na východe Slovenska
3. **bobaľky** (vo východoslovenskom dialekte) – opekance; sladké jedlo z kysnutého cesta a maku, tradičné na Vianoce
4. **kurča** – pečené kuracie mäso
5. **rezeň** – vyprážené kuracie alebo bravčové mäso v trojobale (múka, vajíčko, strúhanka)
6. **filé** – plátok vykostenej morskej ryby (napr. treska)
7. **šupiny** – malé časti na koži rýb (napr. šupina z kapra)
8. **ozdobovať** – zdobiť, dekorovať, napr. vianočný stromček, dávať ozdoby na stromček

Kľúč:

PRED POČÚVANÍM

1. Čo jedia Slováci na Vianoce? Prirad' k obrázkom názvy jedál. Slová vyber z ponuky, nie všetky sa hodia.

a) oblátky	e) kapustnica	h) kapor	l) vianočný punč
b) cesnak	f) hubová polievka/máčanka	ch) šošovicový prívarok	m) vaječný likér
c) med	g) zemiakový šalát s rybou	i) medovníky	n) medovina
d) makové opekance/bobaľky		j) vanilkové rožky	o) varené víno
		k) linecké koláče	

PRI POČÚVANÍ

1. Pozri si video a počas počúvania doplň chýbajúce slová. Ide o obľúbené vianočné jedlá Prešovčanov.

a) šalát	c) bobaľky	e) kurča	g) filé
b) máčanka	d) rybu	f) rezeň	h) tortu

PO POČÚVANÍ

1. Vyznač pravdivosť tvrdení.
a) P, b) P, c) N, d) P, e) P | 2. Čo môžeš urobiť s jedlom? Spoj slová podľa významu.
1b, 2c, 3a, 4e, 5d | 3. Zrad' slovné spojenia do kategórií.
1c, 2a, 3d, 4b | 4. Čo vieš o slovenských Vianociach? Dopln' do viet správne odpovede.
1a, 2b, 3a, 4b, 5a |
|---|--|--|---|

5. Napíš, čo počuješ.

- a) Blížia sa vianočné sviatky, obdobie plné lásky a dobrého jedla.
- b) Ktoré vianočné tradície sú vaše obľúbené?
- c) Mojím obľúbeným vianočným jedlom je kapustnica.
- d) Mám rada vianočné oblátky s medom a cesnakom.
- e) Na Vianoce so sestrou pečiem plnené medovníčky.
- f) Ako hlavný chod si dáme vyprážanú rybu so zemiakovým šalátom.
- g) Pred večerou moja mama prestrie sviatočný stôl.
- h) Po večeri chodíme na vianočné trhy a tradičný punč.

6. Alexandra sa rozhodla uvariť tradičnú vianočnú kapustnicu podľa receptu, ale recept trochu poplietla. Zorad' jednotlivé časti v jej postupe podľa poradia.

1d, 2e, 3c, 4b/g, 5b/g, 6f, 7i, 8a, 9h

Kľúčové slová:

vianočné tradície, štedrá večera, kapustnica, zemiakový šalát, ryba, bobaľky